

Tentamen i Ellära 5hp för E1/D1/Mek1/Ö1/ EI1

Tid: kl 09.00-13.00 Torsdagen den 28 Maj 2009

Sal: Kåren

Hjälpmedel: formelsamling ellära (5 sidor), valfri räknare

Maxpoäng: 30

Betyg: 12p-3:a, 18p-4:a och över 24p ger betyg 5.

Slutbetyg: tentamensbetyg utgör slutbetyg för hela kursen 7.5 hp.

Resterande 2.5 hp ligger inom laborationsdelen(2hp laborationer + 0.5hp kopplingstest)

Bonuspoäng: ---

Lösningförslag: anslås på kursens hemsida.

Granskningsdatum: mailas ut

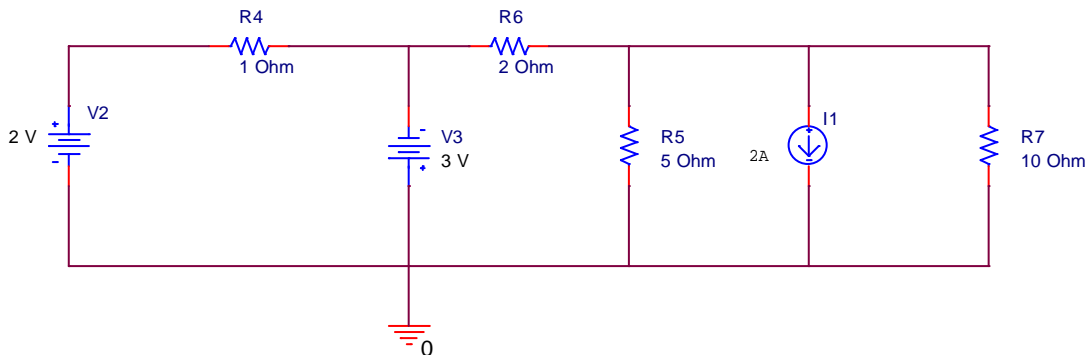
Lärare: Thomas Munther, tel: 16 71 15, rum E528

Tentamensbesök: ca: kl 10.00 och 11.00

Skrivanvisningar: Motivera era antaganden och gör rimlighetsbedömningar av svar samt redovisa tankegångar noggrant. Även vettiga ansatser kan ge poäng. Notera att uppgifterna inte är ordnade i svårighetsgrad !

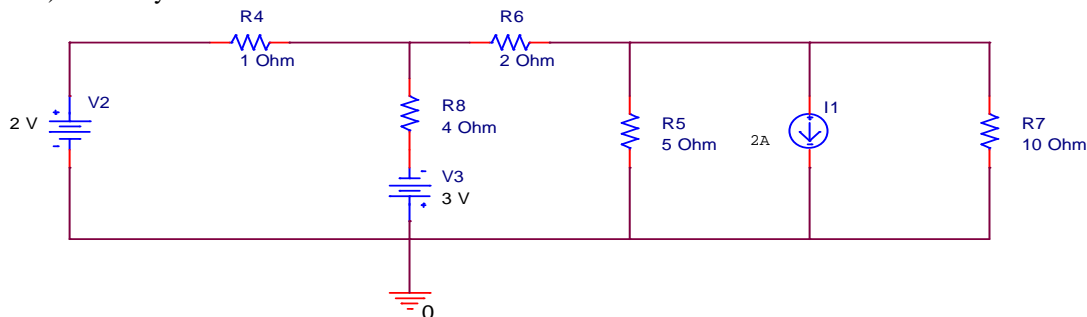
1. Ett digitalt mätinstrument FLUKE som används för att göra DC-mätningar. (2p)
Datablad för mätinstrument är bifogat längst bak i tentamen.
Vi mäter samtidigt ström och spänning till och över en resistor med spänningsriktig koppling enligt VA-metoden. Uppkatta resistansen hos resistorn med en viss tolerans !
Strömmen uppmättes till 4.521mA och spänningen 16.312 V.

2. Bestäm strömmen genom och effektutvecklingen i resistor R6 ! (3p)
Alla spännings- och strömkällor förutsätts vara ideala !

Figur 1

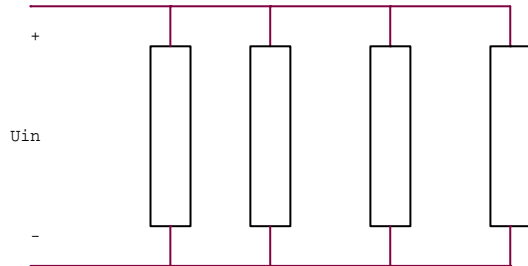
3. Bestäm strömmen genom R4 med storlek och till riktning med följande metoder: (3p)
a) Superposition
b) Nodanalys

Figur 2

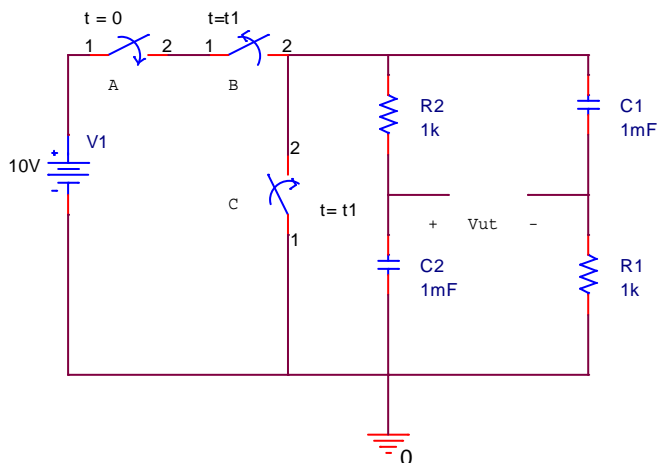
4. I nedanstående figur 3 visas fyra parallella laster. Respektive ström visas nedan. (3p)
- $i_1(t) = 5 \sin(\omega t + 30^\circ)$ [mA], $i_2(t) = 15 \sin(\omega t - 30^\circ)$ [mA], $i_3(t) = 25 \sin(\omega t + 0^\circ)$ [mA] och $i_4(t) = 12 \sin(\omega t + 60^\circ)$ [mA]

- a) Bestäm den totala strömmen $i(t)$ som dras av våra fyra parallellkopplade laster !
 b) Om U_{in} är en sinusformad spänning med toppvärde 5 V och med en fasvinkel på 0° , bestäm även karaktären på den totala lasten !
 c) Bestäm den totala aktiva och reaktiva effekt som lasterna drar !

Figur 3

5. Nedanstående krets i figur 4 består av 2 kondensatorer som från början är oladdade. Vid tidpunkten $t=0$ sluts switch A samtidigt är switch B stängd och switch C öppen. Vid en senare tidpunkt $t=t_1$ så sluts switch C samtidigt öppnas switch B och switch A är fortsatt sluten. Antag att t_1 är större än 5 sekunder. (3p)
- a) Skissa på spänningen V_{ut} . Ange nivåer och tider !
 b) Bestäm uttryck för strömmen som funktion av tiden, $i(t)$ som flyter från spänningskällan !

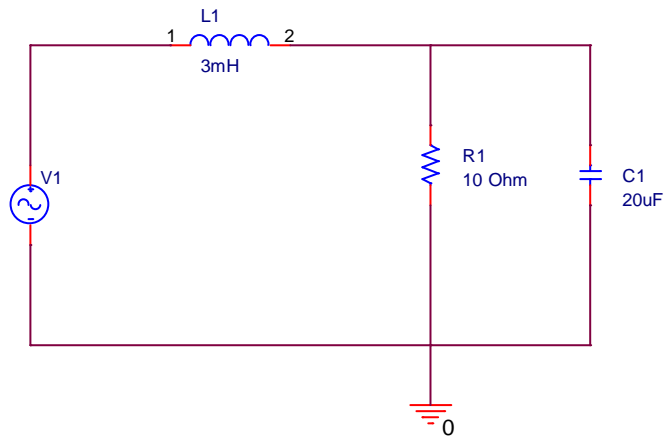

Figur 4

6. Till ett vägguttag med ett effektivvärde 230V, $f=50\text{Hz}$ inkopplas tre stycken olika laster. (5p)
- Lasterna är parallellt inkopplade.
- Last 1: en ren resistans som drar 60W (en lampa).
 Last 2: en induktiv last, $Q=250 \text{ VAr}$ ($\cos\phi=0.75$).
 Last 3: en induktiv last, $ISI=200 \text{ VA}$ ($\cos\phi=0.5$).

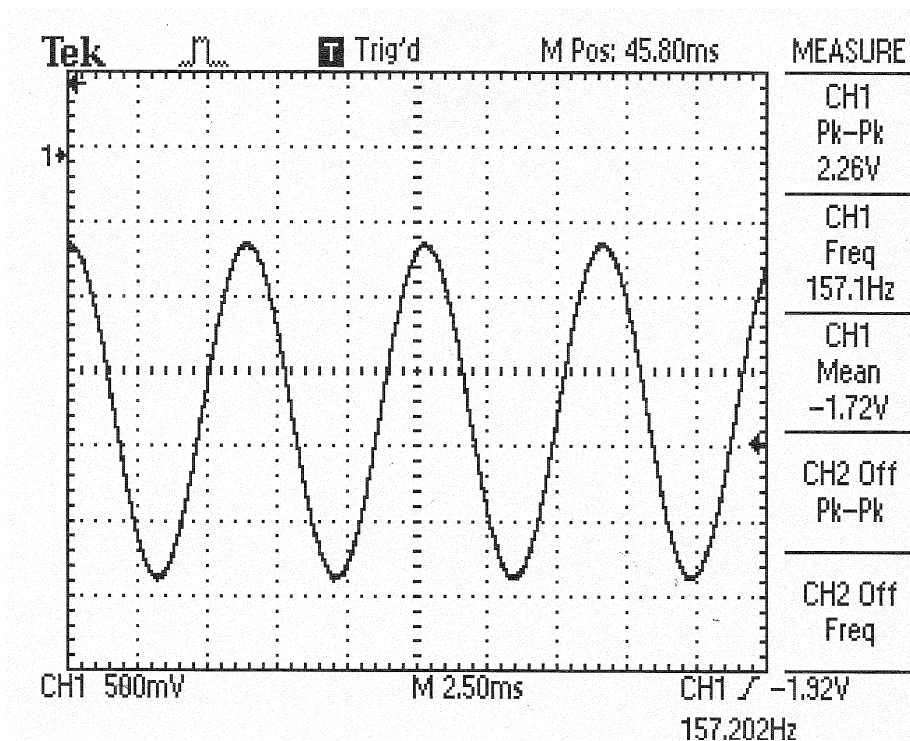
- a) Hur stor är strömmen som dras från vägguttaget ?
 b) Hur stor kondensator måste inkopplas parallellt med övriga laster för att få en total effektfaktor $\cos\phi=0.9$?
 c) Bestäm hur impedanserna ser ut för de tre olika lasterna !
 Skriv dessa på formen $Z=R+jX$!
 d) Hur stor är strömmen som dras från vägguttaget efter vår faskompensering ?
 e) Hur stor ström går i kondensatorgrenen ?

7. Vår signalkälla i figur 5 har spänningen $u(t)=400\sin(\omega t+50^\circ)$ [mV], där $\omega=5000$ rad/sek. (6p)
- Bestäm momentanvärdesuttrycket för spänningen över parallellkopplingen !
  - Bestäm strömmen $i(t)$ som dras från signalkällan !
  - Rita ett visardiagram där samtliga strömmar och spänningar i nedanstående krets visas !
Föreslå själv lämplig ström- och spänningsskala !
  - Bestäm effektutvecklingen i samtliga komponenter !

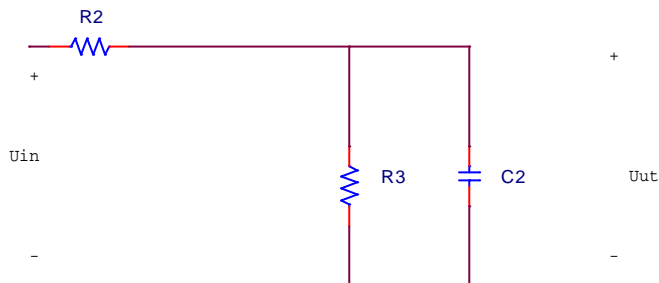
Figur 5

8. Bestäm följande från oscilloskopsbilden i figur 6: (3p)
- Tag fram TRUE RMS-värde (det sanna effektivvärdet) !
  - Vad betyder pilen (1) på vänstra sidan av skärmen och pilen på den högra sidan ?
  - Om vi antar att signalen vi ser på oscilloskopet börjar ritas vid tiden $t=0$.
Bestäm motsvarande momentanvärdesuttryck $u(t)$!

Figur 6

9. Bestäm ur figur 7 följande: (2p)
- frekvensfunktionen $U_{ut}(j\omega)/U_{in}(j\omega)$
  - amplitudfunktionens värde vid vinkelfrekvenser $\omega=1$ och $100\,000$ rad/sek.
  - Om inspänningen är en sinusspänningen med amplituden 1 Volt, hur stor är då utsignalamplituden vid vinkelfrekvenser $\omega=1$ och $100\,000$ rad/sek ?

Figur 7

$R_3=R_2= 1\text{k}\Omega$ och $C_2=1\mu\text{F}$

Fluke 45

Tekniska data:	
Likspänning	Mätområden: 0–100 mV–1–10–100–1000 V Onoggrannhet: $\pm 0,025\%$ + 6 siffror Max upplösning: 1 μV Inimpedans: 10 M Ω / <100 pF
Växelspänning	Mätområden: 0–300 mV–3–30–300–750 V _{rms} Onoggrannhet: $\pm 0,2\%$ + 10 siffror (50 Hz till 10 kHz) Max upplösning: 10 μV Inimpedans: 1 M Ω / <100 pF Crestfaktor: Max 3,0
Likström	Mätområden: 0–10–100 mA–10 A Onoggrannhet: $\pm 0,05\%$ + 20 siffror Max upplösning: 0,1 μA
Växelström	Mätområden: 0–10–30–100 mA–10 A _{rms} Onoggrannhet: $\pm 0,8\%$ + 2 siffror (50 Hz till 10 kHz) Max upplösning: 0,1 μA Crestfaktor: Max 3,0
Resistans	Mätområden: 0–100 Ω –1–10–100 k Ω –1–10–100 M Ω Onoggrannhet: $\pm 0,05\%$ + 8 siffror + 0,02 Ω Max upplösning: 1 m Ω
Frekvens	Mätområden: 0–1000 Hz–10–100–1000 kHz–1 MHz Känslighet: 30 mV _{rms} (5 Hz till 100 kHz) Max upplösning: 10 mHz
Diodtest	Testström: 0,7 mA Testspänning: 3,2 V
Förbindelsestest	Med summer: Variabel ton
Övrigt	Display: Dubbel fluorescerande, 5 siffror Skallängd: 99 999 Mät hastighet: Slow=2,5, Medium=5, Fast=20 mät/vs Strömförsörjning: 90–264 V~ (Batteridrift som option) Dimensioner: B216xH93xD286 mm Vikt: 2,35 kg (3,2 kg inkl batteri)